

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії  
ДВНЗ «УжНУ», ректор

\_\_\_\_\_ проф. Володимир СМОЛАНКА  
\_\_\_\_\_ 2025 р.

**ПРОГРАМА**

вступного іспиту / співбесіди з української мови  
для вступників на навчання  
для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» («магістр»)  
(на основі повної загальної середньої освіти / НРК5)

РОЗРОБЛЕНО

Предметною екзаменаційною комісією  
з української мови  
Голова комісії

\_\_\_\_\_ доц. Алла ГАЛАС

## **1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**

Програму вступного випробування у формі індивідуальної усної співбесіди з української мови розроблено відповідно до результатів предметних компетентностей, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, з урахуванням Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови, що затверджена наказом Міністерства освіти і науки № 696 від 26 червня 2018 року.

Програма передбачає виявлення рівня знань абітурієнтів із таких розділів: «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Розвиток мовлення».

Завдання індивідуальної усної співбесіди спрямовані на об'єктивне з'ясування рівня оволодіння вступниками базових знань з української мови, що передбачені Програмою зовнішнього незалежного оцінювання.

Пропоновану Програму вступної співбесіди з української мови складено із урахуванням мети, вимог і змісту навчання української мови в закладах загальної середньої освіти, закладених у Державному стандарті освіти та чинних начальних програмах з української мови для закладів загальної середньої освіти.

Співбесіда в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» проводиться згідно з Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, затвердженим наказом МОН № 168 від 10.02.2025 року, Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» у 2025 році, схваленими рішенням Вченої ради ДВНЗ «УжНУ» 18 березня 2025 року, затвердженим і введеним в дію Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» від 18 березня 2025 року № 250/01-04.

## **2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ**

### **Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія**

Звукова система української мови. Голосні і приголосні звуки. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Співвідношення звуків і букв. Алфавіт. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Позначення м'якості приголосних на письмі. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в*, *і-й*. Спрощення в групах приголосних і позначення його на письмі. Правопис великої букви. Лапки у власних назвах. Наголос. Склад. Основні правила переносу слів з рядка в рядок.

### **Лексикологія. Фразеологія**

Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми. Групи слів за походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова. Написання слів іншомовного походження (букви *и*, *і*; подвоєні букви;

апостроф; м'який знак).

Групи слів за вживанням: загальноновживані слова, професійна, діалектна, розмовна лексика, терміни. Стилiстично нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Активна й пасивна лексика української мови: застарілі й нові слова (неологізми). Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в мовленні людини.

### **Будова слова. Словотвір**

Основа (корінь, суфікс, префікс) і закінчення – значущі частини слова. Змінювання й творення слів. Спільнокореневі слова й форми того самого слова. Основні способи словотворення. Зміни приголосних при творенні слів. Правопис префіксів *з-, зі-, с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-*. Правопис суфіксів у різних частинах мови. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис слів із *нів-, нанів-*. Правопис складноскорочених слів.

### **Морфологія**

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, назви істот і неістот. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Відмінювання і правопис чоловічих та жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників. Правопис відмінкових закінчень прикметників. Правопис прикметникових суфіксів. Правопис *н* та *nn* у прикметниках.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот.

Безособові форми на - *но*, - *то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на - *о*, - *е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис. сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток. Правопис частки *не* з різними частинами мови.

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

## **Синтаксис**

Словосполучення й речення як одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні). Види простих речень: за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних для розуміння змісту членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних елементів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком.

Означення. Узгоджені й неузгоджені означення. Прикладка як різновид означення. Правопис непоширених прикладок із дефісом. Додаток. Обставина.

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, називні.

Тире в неповному реченні.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертаннями. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями. Групи вставних слів. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому простому реченні. Порядок слів у реченні.

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові.

Складносурядне речення, його будова й засоби зв'язку частин. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення, його будова. Інтонація. Розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку (сурядним і підрядним, сполучниковим і безсполучниковим). Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Заміна речень із прямою мовою на речення із непрямою мовою. Розділові знаки в конструкціях із прямою і непрямою мовою.

Цитата як спосіб передавання чужого мовлення. Розділові знаки при оформленні цитат. Діалог. Розділові знаки в діалозі.

### **Стилістика**

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), сфера використання, призначення, основні ознаки, функції стильових різновидів української мови.

### **Розвиток мовлення**

Види мовленнєвої діяльності. Адресант і адресат мовлення. Монологічне й діалогічне мовлення. Усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

## **3. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ**

*Вступник повинен знати:*

- основні правила вживання звуків у різних позиціях слів;
- чергування голосних і приголосних звуків, зміни в групах приголосних;
- правила вживання м'якого знака та апострофа;

- правила вживання великої букви;
- особливості утворення і написання граматичних форм різних частин мови;
- правила правопису складних слів;
- види речень за різними ознаками;
- способи ускладнення простих речень;
- типи синтаксичних зв'язків у реченні;
- види складних речень;
- правила вживання розділових знаків у різних видах речень;
- стилі мовлення.

*Вступник повинен уміти:*

- наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм української мови;
- визначати звуковий склад слова і буквене позначення звуків;
- розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування *у-в, і-й*;
- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні групи слів за значенням (синоніми, омоніми, антоніми, пароніми);
- пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні;
- пояснювати лексичні значення слів;
- уживати слова в переносному значенні;
- добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні;
- знаходити в тексті й доречно використовувати лексичні запозичення з інших мов.
- розпізнавати частини мови, визначати морфологічні ознаки, розряди за значенням, синтаксичну роль слів;
- правильно вживати відмінкові закінчення, закінчення різних форм дієслова;
- розрізняти словосполучення й речення;
- визначати сурядний і підрядний зв'язок між словами та в складному реченні;
- визначати види простих і складних речень;
- визначати головні та другорядні члени речення;
- замінювати пряму мову непрямою, правильно вживати розділові знаки у реченнях із прямою і непрямою мовою;
- визначати ознаки стильових різновидів української мови;
- визначати належність висловлювання до стилю, підстилю і жанру мовлення;
- створювати власне висловлювання з урахуванням мети і ситуації спілкування;
- доречно залучати різноманітні виражальні засоби української мови для створення власного висловлювання і аргументації думки.

#### **4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Завдання співбесіди складається з 2-х теоретичних питань, кожне з яких оцінюється в діапазоні 0 – 60 балів (сумарна кількість балів дорівнює 120).

До отриманої суми балів додається ще 80 балів. Таким чином, відповідь

вступника оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів і вираховується за формулою:  $80 + T_{z1} + T_{z2}$ .

При оцінюванні відповідей абітурієнта враховують такі моменти:

- обсяг і глибина знань;
- вміння критично і творчо розглянути програмний матеріал, робити самостійні логічні висновки;
- вміння чітко, точно й правильно давати відповідь на всі питання;
- рівень мовленнєвої та загальної культури, зокрема вживання слів відповідно до їх значення, володіння нормами літературної вимови та акцентуації, точність вживання граматичних форм, чистота мовлення, етика поведінки.

Визначення результату співбесіди з української мови здійснюється на основі схем нарахування балів за виконання завдань співбесіди, поданих у Критеріях оцінювання співбесіди з української мови.

Вступник, який набрав менше 100 балів із вступного випробування, отримує оцінку «незадовільно».

### КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

| Бал / оцінка | Характеристика підготовленості вступника                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 0            | Відсутнє знання основного програмового матеріалу; вступник не володіє елементарними теоретичними знаннями зі шкільного курсу української мови.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 01 – 10      | Вступник виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 11 – 20      | Вступник виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, не завжди вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Під час відповіді на теоретичні питання були допущені помилки, але вступник частково володіє необхідними знаннями для їх усунення за допомогою екзаменатора. |
| 21 – 30      | Вступник виявив знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, уміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з основною рекомендованою літературою. Під час відповіді на теоретичні питання були допущені помилки, але вступник володіє необхідними знаннями для їх усунення за допомогою екзаменатора.                                           |

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 31 – 40 | Вступник виявив не цілком повне знання програмового матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив несистематичний характер знань із предмету і не завжди здатний до їх самостійного доповнення, під час відповіді допускає деякі неточності. |
| 41 – 50 | Вступник вільно володіє знаннями з різних розділів шкільного курсу української мови, уміло використовує наукову термінологію, самостійно демонструє знання та робить висновки, дає правильні відповіді на теоретичні питання на основі програмового та додаткового матеріалу.                                                            |
| 51 – 60 | Вступник демонструє високий рівень знань матеріалу різних розділів шкільного курсу української мови, дає вичерпні правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмового та додаткового матеріалу.                                                                             |

## 5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### *Основна:*

1. Авраменко О. Українська мова: Теорія в таблицях. Завдання у формі НМТ. Харків: Талант, 2024. 232 с.
2. Авраменко О., Тищенко О. Українська мова. За новою редакцією. Київ: Книголюб, 2020. 584 с.
3. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО / НМТ. За чинним правописом. Тернопіль: Підручники і посібники, 2024. 528 с.
4. Дзюбишина-Мельник Н. Я., Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ціцюра Л. Ф. Читай і знай!: довідник-практикум з граматики та стилістики сучасної української мови. 2-ге вид. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія, 2018. 198 с.
5. Заболотний О., Заболотний В. Українська мова. Комплексне видання. Київ: Літера ЛТД, 2024. 352 с. (Серія: «Зовнішнє незалежне оцінювання»).
6. Український правопис / Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні НАН України; Ін-т української мови НАН України. Київ: Наукова думка, 2019. 288 с.

### *Додаткова:*

1. Авраменко О., Блажко М. Українська мова. Довідник. Завдання в тестовій формі за новою редакцією правопису. Київ: Грамота, 2023. 336 с.
2. Авраменко О. Українська мова: підруч. для 6 кл. закл. загальн. середн. освіти / Олександр Авраменко, Зара Тищенко. Київ: Грамота, 2023. 224 с.
3. Авраменко О.М., Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. Українська мова 8 клас. Київ: Грамота, 2021. 191 с.
4. Авраменко О. М. Українська мова 9 клас. Київ: Грамота, 2022. 159 с.
5. Українська мова: підруч. для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.

6. Голуб Н. Б. Українська мова: підруч. для 6 класу закладів загальної середньої освіти / Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 256 с.
7. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Новосьолова В.І. Українська мова 11 клас. Київ: Педагогічна думка, 2019. 232 с.
8. Заболотний О.В. Українська мова: підруч. для 5-го кл. закл. заг. серед. освіти / Олександр Заболотний, Віктор Заболотний. Київ: Генеза, 2022. 240 с.
9. Заболотний О. В. Українська мова: підр. для 6-го кл. закл. заг. серед. освіти / Олександр Заболотний, Віктор Заболотний. Київ: Генеза, 2023. 272 с.
10. Заболотний О. В. Українська мова: (рівень стандарту): підруч. для 10-го кл. закл. заг. серед. освіти / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. Київ: Генеза, 2018. 192 с.
11. Калинич О. Українська мова. Посібник для підготовки до ЗНО. Комплексне видання. Київ: Астон, 2023. 384 с.